

Llywodraeth Cymru

Dogfen Ymgynghori

Canllawiau Statudol ar ddyletswydd
ymgymerwyr carthffosiaeth i gysylltu
eiddo â'r system garthffosiaeth
gyhoeddus dan Adran 101A o
Ddeddf y Diwydiant Dŵr 1991

Dyddiad cyhoeddi: 10 Rhagfyr 2013

Camau i'w cymryd: Ymatebion erbyn 6 Mawrth 2014

Trosolwg

Mae'r rhan fwyaf o'r eiddo sydd yng Nghymru a Lloegr wedi'u cysylltu â'r system garthffosiaeth gyhoeddus, ond amcangyfrifir bod 4% ohonynt yn dibynnu ar systemau preifat sy'n cael eu gweithredu'n annibynnol.

Os na all y systemau hyn gynnig ateb hirdymor boddhaol, un dewis yw i'r perchnogion wneud cais am garthffos gyhoeddus dan y darpariaethau carthffosiaeth tro cyntaf yn adran 101A o Ddeddf y Diwydiant Dŵr.

Mae'r canllawiau drafft hyn yn amlinellu'r dewisiadau ar gyfer cael system garthffosiaeth gynaliadwy i eiddo nad ydynt wedi eu cysylltu â'r system garthffosiaeth gyhoeddus. Maent yn darparu gwybodaeth i helpu deiliaid, meddianwyr a pherchnogion eiddo i benderfynu a yw adran 101A yn darparu'r ateb cywir yn eu hamgylchiadau hwy, yn amlinellu rolau a chyfrifoldebau'r ymgymrwyr carthffosiaeth, y rheoleiddwyr amgylcheddol (Asiantaeth yr Amgylchedd a Chyfoeth Naturiol Cymru) a pherchnogion eiddo ac yn nodi sut y dylid cymhwyso adran 101A.

Mae'r canllawiau drafft hyn yn disodli ac yn diweddarau'r canllawiau blaenorol a gyhoeddwyd gan Adran yr Amgylchedd a'r Swyddfa Gymreig yn 1996. Gwneir hyn er mwyn adlewyrchu'r fframwaith deddfwriaethol a rheoleiddiol presennol a rhoi mwy o gymorth i randdeiliaid i ddeall a chymhwyso darpariaethau adran 101A.

Hoffem dderbyn unrhyw sylwadau neu gwestiynau yn ymwneud â'r canllawiau a chlywed a ydych yn credu bod y canllawiau'n glir ac yn ddefnyddiol.

Sut i ymateb

Gallwch gyflwyno'ch sylwadau drwy ddefnyddio'r ffurflen ymateb ar-lein neu drwy anfon e-bost i water@cymru.gsi.gov.uk

Gallwch hefyd anfon eich sylwadau drwy'r post i'r cyfeiriad isod.

Rhagor o wybodaeth a dogfennau cysylltiedig

Cewch fersiynau o'r ddogfen hon mewn print bras, Braille ac mewn ieithoedd eraill ar gais.

Manylion cysylltu

Paul Harrison
Yr Is-adran Ynni, Dŵr a Llifogydd
Llywodraeth Cymru
Parc Cathays
Caerdydd CF10 3NQ

E-bost: water@cymru.gsi.gov.uk

Rhif ffôn: 02920 825307

Diogelu Data

Sut y byddwn yn defnyddio'r farn a'r wybodaeth a roddwch inni

Bydd unrhyw ymateb a anfonwch atom yn cael ei weld yn llawn gan staff Llywodraeth Cymru sy'n gweithio ar y materion y mae'r ymgynghoriad hwn yn ymdrin â nhw. Mae'n bosibl y bydd aelodau eraill o staff Llywodraeth Cymru yn gweld yr ymateb hefyd, er mwyn eu helpu i gynllunio ymgynghoriadau ar gyfer y dyfodol.

Mae Llywodraeth Cymru yn bwriadu cyhoeddi crynodeb o'r ymatebion i'r ddogfen hon. Mae'n bosibl hefyd y byddwn yn cyhoeddi'r ymatebion yn llawn. Fel arfer, bydd enw a chyfeiriad (neu ran o gyfeiriad) yr unigolyn neu sefydliad a anfonodd yr ymateb yn cael eu cyhoeddi gyda'r ymateb. Mae hynny'n helpu i ddangos bod yr ymgynghoriad wedi'i gynnal yn briodol. Os nad ydych yn dymuno i'ch enw a'ch cyfeiriad gael eu cyhoeddi, rhowch wybod inni yn ysgrifenedig wrth anfon eich ymateb. Byddwn wedyn yn cuddio'ch manylion.

Mae'n bosibl y bydd yr enwau a'r cyfeiriadau y byddwn wedi'u cuddio yn cael eu cyhoeddi'n ddiweddarach, er nad yw hynny'n debygol o ddigwydd yn aml iawn. Mae Deddf Rhyddid Gwybodaeth 2000 a Rheoliadau Gwybodaeth Amgylcheddol 2004 yn caniatáu i'r cyhoedd gael gweld gwybodaeth a gedwir gan lawer o gyrff cyhoeddus, gan gynnwys Llywodraeth Cymru. Mae hynny'n cynnwys gwybodaeth sydd heb ei chyhoeddi. Fodd bynnag, mae'r gyfraith hefyd yn caniatáu inni gadw gwybodaeth yn ôl dan rai amgylchiadau. Os bydd unrhyw un yn gofyn am gael gweld gwybodaeth a gadwyd yn ôl gennym, bydd rhaid inni benderfynu a ydym am ei rhyddhau ai peidio. Os bydd rhywun wedi gofyn inni beidio â chyhoeddi ei enw a'i gyfeiriad, bydd hynny'n ffaith bwysig inni ei chadw mewn cof. Fodd bynnag, fe allai fod rheswm pwysig dros orfod datgelu enw a chyfeiriad unigolyn, er ei fod wedi gofyn inni beidio â'u cyhoeddi. Byddem yn cysylltu â'r unigolyn ac yn gofyn am ei farn cyn gwneud unrhyw benderfyniad terfynol i ddatgelu'r wybodaeth.

**Canllawiau Statudol ar ddyletswydd ymgymrwyr
carthffosiaeth i gysylltu eiddo â'r system garthffosiaeth
gyhoeddus dan Adran 101A o Ddeddf y Diwydiant Dŵr 1991**

Cynnwys

Adran	Teitl
1	Cyflwyniad
2	Cefndir
3	Gofynion adran 101A o Ddeddf y Diwydiant Dŵr 1991 3.1 Dyletswydd yr ymgymwrwr carthffosiaeth 3.2 Canllawiau 3.3 Anghydfodau 3.4 Gorfodi
4	Cysylltiadau â darpariaethau statudol eraill 4.1 Cais am garthffos 4.2 Cysylltiadau a draeniau ochrol 4.3 Rheoliadau Cynllunio ac Adeiladu 4.4 Rheoliadau Trwyddedu Amgylcheddol 4.5 Deddf Adeiladu 1984
5	Y broses asesu 5.1 Cyhoeddi cyngor i ymgeiswyr 5.2 Amserlenni 5.3 Ffactorau i'w hystyried mewn asesiad
6	Canllawiau i ddarpar ymgeiswyr 6.1 Gwybodaeth i ymgeiswyr 6.2 Y broses cyfeirio anghydfod 6.3 Dyletswydd yr Ymgeisydd i Ddiogelu'r Amgylchedd ac Amwynderau
7	Rôl Ofwat
	Atodiad 1 - Adran 101A o Ddeddf y Diwydiant Dŵr 1991 Atodiad 2 - Ystyriaethau statudol Atodiad 3 - Ffurflen Gais Enghreifftiol Atodiad 4 - Manylion Cysylltu Cyfoeth Naturiol Cymru Atodiad 5 - Map o'r Cwmnïau Dŵr yn y Deyrnas Unedig

1. Cyflwyniad

Mae Rhan IV o Ddeddf y Diwydiant Dŵr 1991 (y Ddeddf) yn nodi'r gyfraith sy'n ymwneud â darparu gwasanaethau carthffosiaeth cyhoeddus a dyletswyddau'r cwmnïau dŵr a charthffosiaeth (y cyfeirir atynt fel "ymgymerwyr carthffosiaeth") i gyflenwi'r gwasanaeth hwn. Er bod y rhan fwyaf o'r eiddo sydd yng Nghymru a Lloegr wedi'u cysylltu â'r system garthffosiaeth gyhoeddus, amcangyfrifir bod 4% ohonynt yn dibynnu ar systemau preifat sy'n cael eu gweithredu'n annibynnol. Yn y rhan fwyaf o achosion, cyn belled bod y rhain wedi cael eu gosod yn briodol a'u bod yn cael eu cynnal a'u cadw'n ddigonol, maent yn ateb boddhaol a chynaliadwy i broblem trin a gwaredu carthion. Fodd bynnag, mewn rhai lleoliadau gall ffactorau fel nifer a/neu faint yr eiddo, cyflwr y pridd a'r dŵr lleol ac anawsterau mynediad ar gyfer cynnal a chadw arwain at ollyngiadau anfoddhaol sy'n cael effaith andwyol ar yr amgylchedd ac ar amwynder.

Os na all y systemau trin carthion preifat presennol - tanciau carthion, carthbyllau ac unedau trin carthion cryno - gynnig ateb hirdymor boddhaol, gellir ystyried gofyn i'r ymgymwrwr carthffosiaeth ddarparu cysylltiad â'r system garthffosiaeth gyhoeddus. Un dewis yw gwneud cais am garthffos gyhoeddus dan y darpariaethau carthffosiaeth tro cyntaf yn adran 101A o'r Ddeddf. Gall darpar ymgeiswyr ofyn am gyngor gan Gyfoeth Naturiol Cymru cyn gwneud penderfyniad. Mae manylion cysylltu Cyfoeth Naturiol Cymru i'w gweld yn Atodiad 5.

Mae'r canllawiau hyn i bartïon a allai fod yn gysylltiedig ag ystyried cais am system garthffosiaeth tro cyntaf i wasanaethu eiddo dan adran 101A o'r Ddeddf. Mae hyn yn cynnwys:

- Deiliaid, meddianwyr a pherchnogion eiddo a'u cynrychiolwyr
- Staff iechyd yr amgylchedd a draeniad Awdurdodau Lleol
- Ymgymwrwr carthffosiaeth
- Asiantaeth yr Amgylchedd a Chyfoeth Naturiol Cymru
- Ofwat

Mae'r canllawiau'n amlinellu'r dewisiadau ar gyfer sicrhau gwasanaeth carthffosiaeth cynaliadwy i eiddo nad ydynt wedi eu cysylltu â'r system garthffosiaeth gyhoeddus. Maent yn darparu gwybodaeth i helpu deiliaid, meddianwyr a pherchnogion eiddo i benderfynu a yw adran 101A yn darparu'r ateb cywir yn eu hamgylchiadau hwy. Maent hefyd yn nodi rolau a chyfrifoldebau ymgymwrwr carthffosiaeth, y rheoleiddiwr amgylcheddol (Asiantaeth yr Amgylchedd a Chyfoeth Naturiol Cymru – y cyfeirir atynt yn y ddogfen hon fel y Rheoleiddiwr) ac Ofwat ac yn egluro sut y dylid cymhwyso adran 101A.

Mae newidiadau a wnaethpwyd gan Orchymyn Corff Adnoddau Naturiol Cymru (Swyddogaethau) 2013¹ yn golygu y bydd anghydfodau rhwng

---

¹ (2013/755)

ymgymerwyr carthffosiaeth a pherchnogion/meddianwyr eiddo yng Nghymru'n cael eu datrys gan Gyfoeth Naturiol Cymru, ac anghydfodau ynglŷn ag eiddo yn Lloegr yn cael eu datrys gan Asiantaeth yr Amgylchedd.

Nid yw'r canllawiau hyn yn disodli'r ddeddfwriaeth a dylent gael eu darllen ar y cyd â'r Ddeddf. Maent yn disodli'r canllawiau blaenorol a gyhoeddwyd gan Adran yr Amgylchedd a'r Swyddfa Gymreig yn 1996. Mae cyfeiriadau at "y Gweinidog" yn y canllawiau hyn yn golygu Gweinidogion Cymru ar gyfer ardaloedd sy'n cael eu gwasanaethu gan ymgymrwyr carthffosiaeth sydd wedi'u lleoli'n gyfan gwbl neu'n bennaf yng Nghymru a'r Ysgrifennydd Gwladol dros yr Amgylchedd ar gyfer ymgymrwyr carthffosiaeth sydd wedi'u lleoli'n gyfan gwbl neu'n bennaf yn Lloegr.

1. Cefndir

Darpariaeth Garthffosiaeth Breifat

Nod Adran 101A

Cyflwynwyd Adran 101A yn 1995 i'w gwneud hi'n haws i ddarparu cysylltiad tro cyntaf â'r brif garthffos i eiddo sy'n bodoli'n barod.

Er mwyn gwneud hyn, diwygiwyd y Ddeddf i gynnwys adran 101A, a ddaeth i rym yn 1996 gan ddisodli cynllun grant carthffosiaeth gwledig cynharach.

Mae Adran 101A yn rhoi dyletswydd ar ymgymrwyr carthffosiaeth i ddarparu carthffos gyhoeddus, os bodlonir amodau penodol, ac mae'n darparu fframwaith ar gyfer asesu a yw'n briodol darparu carthffos gyhoeddus mewn amgylchiadau penodol.

Rhaid i'r ymgymwrwr carthffosiaeth perthnasol asesu a yw'r ddyletswydd dan adran 101A yn berthnasol ac ai darparu carthffos gyhoeddus yw'r ateb priodol i'r effeithiau andwyol a nodwyd ar yr amgylchedd ac ar amwynder. Dylai'r asesiad hwn ystyried ymarferoldeb cymharol, a chost a budd atebion eraill.

Dim ond i eiddo sy'n bodoli'n barod, lle mae adeiladau'n rhyddhau carthion domestig o fwy nag un eiddo nad ydynt wedi eu cysylltu â'r garthffos gyhoeddus, y mae Adran 101A yn berthnasol. Rhaid i'r gollyngiad fod yn achosi, neu fod yn debygol o achosi, effaith andwyol ar yr amgylchedd neu ar amwynder.

Pwy sy'n gwneud beth?

Nid yw'r Ddeddf yn nodi sut y dylai deiliaid, meddianwyr a pherchnogion eiddo wneud cais i ymgymwrwr carthffosiaeth yn gofyn iddo ddarparu system garthffosiaeth tro cyntaf. Fodd bynnag, mae'r rolau allweddol yn y broses fel a ganlyn:

- Gall deiliaid, meddianwyr a pherchnogion eiddo ofyn i'r ymgymwrwr carthffosiaeth ddarparu gwasanaethau carthffosiaeth dan adran 101A o'r Ddeddf;
- Mae gan yr ymgymwrwr carthffosiaeth ddyletswydd i ystyried y cais;
- Bydd y Rheoleiddiwr (Cyfoeth Naturiol Cymru) yn penderfynu ynglŷn ag anghydfodau a gyfeirir ato dan adran 101A sy'n ymwneud ag eiddo yng Nghymru;
- Mae gan Weinidogion Cymru bwerau gorfodi os yw ymgymwrwr carthffosiaeth wedi derbyn (neu os yw'r Rheoleiddiwr wedi penderfynu) bod dyletswydd yn bodoli dan adran 101A a bod y dyddiad y cytunwyd arno gan yr ymgymwrwr carthffosiaeth (neu'r dyddiad a bennwyd gan y Rheoleiddiwr) ar gyfer pryd y dylai'r garthffos gael ei ddarparu wedi bod. Mae Gweinidogion Cymru wedi awdurdodi Ofwat i gyflawni'r swyddogaeth orfodi hon ar eu rhan.

Mae gan y Rheoleiddiwr rôl i'w chwarae hefyd er mwyn diogelu'r amgylchedd ac atal llygredd dŵr. Os oes llygredd yn digwydd gall gymryd camau yn unol â'i bolisiau Gorfodi ac Erynn cyhoeddedig.

Er nad oes gan Awdurdodau Lleol rôl statudol yn y broses o wneud penderfyniadau sy'n gysylltiedig ag adran 101A, mewn llawer o achosion mae'n bosibl y bydd perchnogion eiddo'n cysylltu â hwy i ofyn am gyngor, neu mae'n bosibl y cysylltir â hwy oherwydd pryderon ynglŷn ag iechyd yr amgylchedd.

Mae'n bwysig bod swyddogion Awdurdodau Lleol yn deall rôl adran 101A wrth ddatrys problemau carthffosiaeth a'r cyfyngiadau ar y defnydd y gellir ei wneud ohoni. Mae Adran 59 o Ddeddf Adeiladu 1984 yn rhoi'r pŵer i awdurdodau lleol gyflwyno hysbysiad yn ymwneud â draeniad i berchnogion adeiladau pan allai'r systemau presennol effeithio ar iechyd neu fod yn niwsans.

3. Gofynion Adran 101A o Ddeddf y Diwydiant Dŵr 1991

3.1 Dyletswydd yr ymgymwrwr carthffosiaeth

Mae adran 101A yn ei gwneud yn ddyletswydd ar yr ymgymwrwr carthffosiaeth i ddarparu carthffos gyhoeddus i ddibenion carthffosiaeth ddomestig mewn lleoliad penodol pan fodlonir amodau sy'n cael eu hamlinellu yn adran 101A. Crynhoir y rhain isod:

- bod yr eiddo sydd dan sylw, neu unrhyw rai o'r eiddo hynny, yn eiddo sydd ag adeiladau arnynt;
- nad yw'r draeniai neu'r carthffosydd a ddefnyddir ar gyfer draenio i ddibenion carthffosiaeth ddomestig yr eiddo dan sylw, yn uniongyrchol na thrwy ddraen neu garthffos ryngol, yn cysylltu â charthffos gyhoeddus;
- bod draeniad unrhyw rai o'r eiddo dan sylw yn arwain, neu'n debygol o arwain, at y cyfryw effeithiau andwyol ar yr amgylchedd neu ar amwynder; ac
- ar ôl ystyried unrhyw ganllawiau a gyhoeddwyd gan y Gweinidog a phob ystyriaeth berthnasol arall, cymerir ei bod yn briodol darparu carthffos gyhoeddus ar gyfer draenio i ddibenion carthffosiaeth ddomestig yr eiddo dan sylw.

Mae adran 101A(2) yn nodi'r amodau statudol y mae'n rhaid eu bodloni a gellir eu gweld yn y copi o adran 101A o'r Ddeddf sydd ynghlwm yn Atodiad 1.

Yn ychwanegol at hyn, wrth benderfynu a yw'n briodol darparu carthffos gyhoeddus, rhaid i'r ymgymwrwr ystyried y Canllawiau (hyn) a gyhoeddwyd dan adran 101A gan y Gweinidog, pob ystyriaeth berthnasol arall a nifer o ystyriaethau statudol. Mae'r ystyriaethau statudol yn cynnwys:

- daeareg yr ardal dan sylw neu unrhyw ardal arall;
- nifer yr eiddo ag adeiladau arnynt, y byddai'n rhesymol disgwyl iddynt gael eu draenio drwy gyfrwng y garthffos honno;
- costau darparu'r garthffos honno;
- natur a maint effeithiau andwyol ar yr amgylchedd neu ar amwynder sy'n cael eu hachosi, neu sy'n debygol o godi, gan nad yw'r eiddo neu'r ardal dan sylw'n cael ei draenio gan garthffos gyhoeddus; ac
- ystyried ymarferoldeb a chostau trefniadau eraill ar wahân i garthffosydd cyhoeddus.

3.2 Canllawiau

Mae adran 101A(4) yn amlinellu cynnwys posibl Canllawiau a gyhoeddir gan y Gweinidog sydd i'w hystyried wrth benderfynu ynglŷn â dyletswydd dan adran 101A. Gall y Canllawiau:

- ymwneud â sut y dylid ystyried yr ystyriaethau a restrwyd uchod;
- ymwneud ag unrhyw fater arall y mae'r Gweinidog o'r farn y gallai fod yn berthnasol a sut y dylid ei ystyried;
- nodi ystyriaethau ychwanegol y dylid eu hystyried wrth benderfynu a yw'n briodol darparu carthffos;
- ymwneud â sut y rhoddir sylw i ystyriaethau ychwanegol o'r fath;
- ymwneud â sut y dylai ymgymwrwr carthffosiaeth gyflawni ei swyddogaethau dan Adran 101A.

Rhaid i'r Gweinidogion ymgynghori ag Asiantaeth yr Amgylchedd, Cyfoeth Naturiol Cymru, Ofwat ac unrhyw gyrff neu bersonau eraill sy'n cael eu hystyried yn briodol ynglŷn â'r canllawiau hyn cyn eu dosbarthu a threfnu iddynt gael eu cyhoeddi.

3.3 Anghydfodau

Gall unrhyw anghydfod rhwng ymgymwrwr carthffosiaeth a pherchennog neu feddiannwr eiddo yn ei ardal ynglŷn â darparu neu amserlen system garthffosiaeth tro cyntaf dan yr adran hon gael ei gyfeirio gan y naill ochr neu'r llall at y Rheoleiddiwr am benderfyniad. Gall unrhyw un sy'n gweithredu ar ran perchennog neu feddiannwr yr eiddo (e.e. awdurdod lleol) gyfeirio anghydfod hefyd. Dylai'r Rheoleiddiwr hysbysu Ofwat ynglŷn ag unrhyw anghydfod a gyfeirir i'w sylw. Rhaid i'r Rheoleiddiwr hysbysu'r partïon ynglŷn â'i benderfyniad, a'r rhesymau drosto, a gall wneud argymhellion neu ddarparu canllawiau ar ddraeniad yr eiddo neu'r ardal dan sylw.

3.4 Gorfodi

Bydd yr ymgymwrwr carthffosiaeth yn torri ei ddyletswydd dan adran 101A os yw wedi methu â chyflawni'r cynllun arfaethedig erbyn y dyddiad a nodwyd ganddo neu y penderfynwyd arno gan y Rheoleiddiwr ar ôl cyfeirio anghydfod i'w sylw. Mae'r Gweinidog wedi rhoi awdurdod cyffredinol i Ofwat gymryd camau gorfodi mewn cysylltiad ag unrhyw ymgymwrwr carthffosiaeth sy'n gweithredu'n gyfan gwbl neu'n bennaf yng Nghymru.

4 Cysylltiadau â darpariaethau statudol eraill

Mae Adran 101A yn un o nifer o ddarpariaethau statudol sy'n ymwneud â darparu gwasanaethau carthffosiaeth a diogelu'r amgylchedd neu amwynder. Mae'r adran hon yn amlinellu darpariaethau statudol eraill a allai fod yn berthnasol pan fo darpar ymgeisydd yn ystyried cynllun carthffosiaeth tro cyntaf.

4.1 Cais am garthffos

Mae gan ymgymerydd carthffosiaeth ddyletswydd i ddarparu carthffos gyhoeddus neu ddraen ochrol i ddibenion domestig dan adrannau 98 i 100 o'r Ddeddf pan dderbynnir ceisiadau gan sefydliadau/cyrff amrywiol, gan gynnwys perchnogion neu feddiannwyr eiddo neu'r awdurdod lleol perthnasol. Fodd bynnag, gellir adennill cost darparu'r garthffos gan y sawl sy'n gwneud y cais. Wrth asesu cais adran 101A, ni ddylai cais gael ei ystyried fel ffordd arall o ddarparu carthffos gyhoeddus gan yr ymgymerydd carthffosiaeth.

4.2 Cysylltiadau a draeniau ochrol

Bydd cais llwyddiannus dan adran 101A yn arwain at adeiladu carthffos gyhoeddus. Fodd bynnag, nid yw'n cynnwys adeiladu draeniau sy'n gwasanaethu eiddo unigol a'u cysylltu â'r garthffos. Mae'r draeniau hyn yn gyfrifoldeb i berchennog neu feddiannwr yr eiddo, gan gynnwys y rhan honno o'r draen sydd rhwng terfyn yr eiddo a'r garthffos gyhoeddus (a elwir yn ddraen ochrol)² a fydd yn cael ei mabwysiadu gan yr ymgymerydd carthffosiaeth. Rhaid i ddarpar ymgeiswyr ddeall goblygiadau ariannol darparu cynllun 101A iddynt hwy eu hunain pe baent yn penderfynu mynd yn eu blaenau. I'w helpu i wneud y penderfyniad hwnnw efallai y byddai ymgeiswyr yn hoffi cysylltu â'r ymgymerydd carthffosiaeth i ofyn am amcangyfrif o'r costau sy'n gysylltiedig â'r darpariaeth hon.

Gallai'r costau hyn gynnwys:

- Ffioedd am gysylltu draen 'ar eiddo' a draen eiddo â'r garthffos newydd (y Tâl Seilwaith);
- Costau adeiladu draeniau rhwng eiddo a charthffos newydd;
- Datgomisiynu'r system ddraenio bresennol – er enghraifft gwagu tanc carthion a chael gwared arno;
- Taliadau gwasanaeth carthffosiaeth blyneddol.

Dylai'r gwaith o adeiladu draeniau a'u cysylltu â'r garthffos newydd gael ei wneud yr un pryd ag y mae'r garthffos yn cael ei hadeiladu er mwyn lleihau costau ac aflonyddu. Dylai ymgymerydd carthffosiaeth annog hyn. Gellid

---

² Yn ardal Dŵr Cymru mae angen cytundeb mabwysiadu ar gyfer y ddraen ochrol y mae'n rhaid iddi gael ei hadeiladu yn unol â safonau Gweinidogion Cymru, sydd i'w gweld yn: <http://cymru.gov.uk/topics/environmentcountryside/epg/waterflooding/sewers/adoptionarrangements/?skip=1&lang=cy>

gwneud cysylltiad ar ddyddiad diweddarach dan adran 106 o'r Ddeddf, ond mae'r costau adeiladu'n debygol o fod yn uwch.

Dylai cwsmeriaid gysylltu â'u hymgymerwyr carthffosiaeth er mwyn penderfynu beth yw manteision tebygol cysylltu â'r garthffos ar yr adeg y mae'n cael ei hadeiladu.

4.3 Rheoliadau Cynllunio ac Adeiladu

Dim ond i eiddo sydd ag adeilad arno y mae adran 101A yn berthnasol. O ganlyniad, nid yw'n bosibl i ddatblygwr sy'n bwriadu adeiladu eiddo newydd ei defnyddio, ond ar ôl i garthffos gyhoeddus gael ei hadeiladu, gall datblygwr wneud cais am gysylltiad dan adran 106, fel yn achos unrhyw garthffos gyhoeddus arall.

Dylai awdurdodau cynllunio sicrhau bod gan unrhyw ddatblygiad arfaethedig ddarpariaeth foddhaol ar gyfer ymdrin â charthion. Pan fydd cynlluniau'n cael eu cyflwyno dan Reoliadau Adeiladu,³ gall yr awdurdod lleol neu'r arolygydd cymeradwy fynnu bod draeniau budr yn cael eu cysylltu â'r garthffos gyhoeddus os yw o fewn can troedfedd (30.48m) o adeilad neu estyniad, yn amodol ar hygyrchedd.

Dylai arolygwyr adeiladu sicrhau bod carthbyllau a thanciau carthion yn cael eu hadeiladu yn unol â'r safon sy'n ofynnol ac nad ydynt wedi eu difrodi mewn unrhyw ffordd cyn iddynt gael eu comisiynu.

4.4 Rheoliadau Trwyddedu Amgylcheddol

Mae Rheoliadau Trwyddedu Amgylcheddol (Cymru a Lloegr) 2010 yn cynnwys y darpariaethau rheoleiddiol sy'n ymwneud â rhyddhau carthffrydiau i ddŵr wyneb neu ddŵr daear. Dylid cael trwydded amgylcheddol neu eithriad ar gyfer unrhyw garthffrydiau sy'n cael eu rhyddhau. Fel y sefydliad gorfodi, mae gan Gyfoeth Naturiol Cymru bwerau i gyflwyno hysbysiadau yn gofyn am gamau i ddiogelu amgylchedd dŵr. Er enghraifft, gallai hysbysiad roi manylion am waith i adnewyddu suddfan dŵr septig ddiffygiol.

4.5 Deddf Adeiladu 1984

Mae adran 59 o Ddeddf Adeiladu 1984 yn rhoi pŵer i awdurdodau lleol gyflwyno hysbysiad i berchnogion adeiladau yn ymwneud â draeniad. Bydd yr awdurdod lleol yn cyflwyno hysbysiad os yw'n ymddangos nad oes darpariaeth ddraenio foddhaol neu os gallai'r system bresennol effeithio ar iechyd neu fod yn niwsans. Gallai methu â chydymffurfio â hysbysiad olygu bod yr awdurdod lleol yn gwneud y gwaith ac yn adennill costau. Mae gan Awdurdodau Lleol hefyd bwerau i gyflwyno Hysbysiadau Atal dan Ddeddf Diogelu'r Amgylchedd 1990.

---

³ Deddf Adeiladu 1984, adran 21

5. Y broses asesu

Mae'r adran hon yn nodi'r wybodaeth a ddylai fod ar gael i ddarpar ymgeiswyr, y ffactorau technegol ac economaidd y dylid eu hystyried ac amserlenni targed ar gyfer y broses.

5.1 Gwybodaeth i ymgeiswyr

Gall asesu cais adran 101A fod yn broses gymhleth a chostus felly dylai ymgeiswyr ystyried atebion eraill hefyd. Os cais dan yr adran hon yw'r ateb mwyaf priodol, dylai'r cais gynnwys cymaint o wybodaeth berthnasol ag sy'n bosibl. Er mwyn sicrhau bod ymgeiswyr yn deall y broses yn llawn, dylai ymgymerwyr carthffosiaeth gyhoeddi gwybodaeth sy'n egluro'r canlynol yn syml:

- Pwrpas a chwmpas adran 101A
- Dewisiadau eraill yn lle adran 101A a chostau cysylltiedig
- Sut i wneud cais
- Sut y bydd cais yn cael ei ystyried
- Y broses gwneud cais ac amserlenni
- Sut y mae anghydfodau'n cael eu datrys
- Costau a chyfrifoldebau ymgeiswyr
- Manylion cysylltu
- Ffyrdd eraill o gael carthffos tro cyntaf

Dylai'r ymgymerwyr carthffosiaeth hefyd gyhoeddi ffurflen gais, ynghyd â gwybodaeth am amserlenni gwneud cais.

Yn ystod pob rhan o'r broses, dylai'r ymgymerwr carthffosiaeth, a'r Rheoleiddiwr lle bo'n briodol, hysbysu ymgeiswyr ynglŷn â'r cynnydd a sicrhau bod cyfathrebiadau yn cydymffurfio â'r safonau a bennwyd ar gyfer gwasanaeth i gwsmeriaid.

5.2 Amserlenni dangosol ar gyfer cais 101A

Cyswllt cychwynnol ag Ymgymerwr Carthffosiaeth

Cyn i'r ymgeisydd wneud cais ffurfiol i'r ymgymerwr carthffosiaeth am gynllun adran 101A, cynghorir ef i wneud cyswllt cychwynnol â'r ymgymerwr carthffosiaeth oherwydd mae'n bosibl y bydd ganddo wybodaeth a allai fod yn berthnasol i'r cais.

Yn dilyn cais ffurfiol am gynllun adran 101A gan ymgeisydd dylai'r ymgymerwr carthffosiaeth gadarnhau ei fod wedi derbyn y cais **o fewn 14 diwrnod**.

Ar ôl cydnabod y cais, dylai'r ymgwymerwr carthffosiaeth hysbysu'r ymgeiswyr y byddant yn mynd ymlaen i gynnal asesiad/ymchwiliad i'r safle dan sylw - **4 wythnos ar ôl y cais cychwynnol**.

Dylai'r ymgwymerwr carthffosiaeth ysgrifennu at yr ymgeisydd **cyn pen 6 mis** i roi gwybod iddo a yw'n credu bod dyletswydd yn bodoli ai peidio. Mewn rhai achosion, os oes angen rhagor o amser i ymchwilio a oes dyletswydd yn bodoli ai peidio, dylai'r ymgwymerwr ddarparu **diweddariad bob 6 mis** ynglŷn â'r cynnydd.

Mewn unrhyw achos dylai penderfyniad gan yr ymgwymerwr carthffosiaeth ynglŷn ag a yw'n credu bod dyletswydd yn bodoli ai peidio gael ei wneud **cyn pen 24 mis o ddyddiad y cais**.

Amserlenni er mwyn penderfynu a yw dyletswydd yn berthnasol

Dylai fod yn bosibl gwneud asesiad cychwynnol cyn pen 4 wythnos o ddyddiad y cais er mwyn canfod a yw'r cais yn ymwneud ag:

- eiddo y mae adeiladau arno, ac;
- nad ydynt wedi eu cysylltu â charthffos gyhoeddus, a;
- thystiolaeth o effeithiau andwyol gwirioneddol neu bosibl ar yr amgylchedd neu ar amwynder.

Lle bo asesiad cychwynnol yn dangos y gallai dyletswydd fod yn bodoli, dylai'r ymgwymerwr gynnal asesiad llawn.

Os bydd yr ymgwymerwr yn derbyn bod ganddo ddyletswydd i ddarparu carthffos, neu bod y Rheoleiddiwr wedi penderfynu bod ganddo ddyletswydd, dylai'r ymgwymerwr bennu dyddiad targed ar gyfer dechrau adeiladu. Dylai'r ymgwymerwr hysbysu'r ymgeiswyr a'r Rheoleiddiwr **cyn pen 3 mis** o ddyddiad cwblhau'r asesiad neu'r penderfyniad.

Os bydd yr ymgwymerwr carthffosiaeth yn dod i'r casgliad ar ôl cynnal asesiad llawn nad oes ganddo ddyletswydd i ddarparu carthffos, dylai hysbysu'r ymgeisydd, gan roi'r rheswm a manylion am y broses cyfeirio anghydfod.

Dylai'r ymgeisydd gyfeirio anghydfod i sylw'r Rheoleiddiwr **cyn pen chwe mis** o'r dyddiad y mae'r ymgwymerwr yn ei hysbysu ynglŷn â'i benderfyniad.⁴ Gall y Rheoleiddiwr ofyn i'r ymgwymerwr a'r ymgeisydd anfon unrhyw wybodaeth ychwanegol sydd ei hangen er mwyn gwerthuso'r anghydfod a bydd yn anelu at gwblhau'r broses anghydfod **cyn pen deuddeng mis** ar ôl derbyn gwybodaeth o'r fath.

Efallai y bydd rhai achosion eithriadol ond, yn gyffredinol, dylai cynllun fod wedi ei gwblhau cyn pen pump i saith mlynedd o ddyddiad y cais, pa un a yw wedi mynd ymlaen i'r cam anghydfod ai peidio.

---

⁴ Nid yw'r cyfnod ar gyfer cyfeirio anghydfod i sylw'r Rheoleiddiwr wedi'i gyfyngu i chwe mis, ond po hwyaf y mae'n cael ei adael, po fwyaf tebygol yw hi y bydd amgylchiadau wedi newid ac y bydd hi'n anos gwneud penderfyniad.

5.3 Ffactorau i'w hystyried mewn asesiad

Dylai asesiad o gais ymdrin â'r ffactorau technegol ac economaidd a amlinellir isod. Ceir rhagor o fanylion am y rhain yn Atodiad 2, ond nid yw'r rhestr yn hollgynhwysfawr ac efallai na fydd y manylion i gyd yn berthnasol ym mhob achos.

Wrth gynnal yr asesiad, dylai'r ymgwymerwr carthffosiaeth ymgynghori â'r awdurdod lleol, y Rheoleiddiwr ac awdurdodau iechyd fel y bo'n briodol. Dylai asesu ceisiadau yn brydlon a hysbysu'r ymgeisydd ynglŷn â'r cynnydd.

Bydd y ddyletswydd i ddarparu carthffos gyhoeddus yn bodoli:

- Pan ddangosir ar ôl ystyried y ffactorau technegol ac economaidd isod mai carthffos gyhoeddus yw'r ateb mwyaf costeffeithiol.

Meini prawf technegol

Gellir ystyried y meini prawf technegol a ganlyn:

- Risg i adnoddau dŵr fel cyflenwadau dŵr preifat neu gyhoeddus.
- Risgiau i'r amgylchedd, iechyd y cyhoedd ac amwynder.
- Nifer yr eiddo y byddai'n rhesymol disgwyl iddynt gael eu gwasanaethu gan y garthffos arfaethedig. Byddai'r disgwyliad hwn yn cael ei ddylanwadu gan dystiolaeth ynglŷn â nifer y perchnogion eiddo heb eu cysylltu yn yr ardal sy'n debygol o fanteisio ar y cynnig.
- Cyflwr y systemau presennol a'r posibilrwydd y gellid datrys y broblem drwy eu hadfer neu eu cynnal a'u cadw'n well.
- Agosrwydd unrhyw garthffos gyhoeddus sy'n bodoli'n barod.

Mae dealltwriaeth o'r ddaeareg leol a'i goblygiadau o ran ymdreiddio'n foddhaol neu drosglwyddo i dderbynnnydd hawdd ei niweidio, megis cyflenwad dŵr preifat neu Safle o Ddiddordeb Gwyddonol Arbennig, yn debygol o fod yn hanfodol. Efallai y gellir cael gwybodaeth gan Arolwg Daearegol Prydain, y Rheoleiddiwr a'r staff rheoli adeiladu lleol. Efallai y bydd yn briodol i'r ymgwymerwr gynnal profion trylfiad. Dylai'r rhain ddilyn y broses yn Nogfen Gymeradwy H2 y Rheoliadau Adeiladu.⁵ Dylai nifer y profion fod yn seiliedig ar faint yr ardal, amrywiadau daearegol ac amrywiadau tymhorol.

Dylid casglu dystiolaeth gan y Rheoleiddiwr, yr awdurdod lleol, perchnogion a meddianwyr yn yr ardal a ffynonellau perthnasol eraill er mwyn deall effeithiau gwirioneddol neu bosibl y trefniadau draenio presennol ar yr amgylchedd, ar iechyd y cyhoedd ac ar amwynder. Os oes angen rhagor o wybodaeth am ansawdd dŵr, dylid trafod hyn gyda'r Rheoleiddiwr a dod i gytundeb.

Dylai'r ymgwymerwr gynnal arolwg o'r ardal er mwyn canfod nifer y darpar eiddo a allai gysylltu â charthffos gyhoeddus newydd. Er nad oes gan yr

---

⁵ www.planningportal.gov.uk/uploads/br/BR_PDF_ADH_2002.pdf gweler adran H2.

ymgymerwr ddyletswydd mewn cysylltiad ag eiddo nad ydynt yn debygol o achosi problem yn gysylltiedig â'r amgylchedd neu amwynder, mae'r ffaith ei bod yn bosibl y bydd y rhain yn dymuno cysylltu â'r garthffos yn berthnasol.

Dylai'r darpariaethau carthffosiaeth presennol gael eu harolygu, gan ystyried unrhyw amrywiadau tymhorol posibl. Dylid ystyried a fyddai'n bosibl datrys y broblem yn yr hirdymor drwy waith atgyweirio a chynnal a chadw. Nid yw'n briodol darparu carthffos gyhoeddus os yw'r broblem yn cael ei hachosi gan fethiant i gynnal a chadw systemau carthffosiaeth sy'n foddhaol fel arall. Gellir cael arweiniad ynglŷn â chostau systemau trin carthion preifat gan y Ganolfan Ymchwil Dŵr (WRC).⁶

Mae agosrwydd y system garthffosiaeth gyhoeddus bresennol yn ffactor pwysig a fydd yn dylanwadu ar gostau. Ar ôl trosglwyddo carthffosydd preifat, mae'n bosibl nad yw'r garthffos gyhoeddus agosaf wedi cael ei nodi a'i mapio eto. Ni ddylai ymgymrwyr felly ddibynnu ar y map carthffosydd statudol (adran 199 o'r Ddeddf) a dylent sicrhau bod unrhyw asedau perthnasol sydd wedi cael eu trosglwyddo wedi cael eu nodi.

Dewisiadau carthffosiaeth

Wrth asesu'r atebion carthffosiaeth ar gyfer ardal, dylai'r ymgymwrwr ystyried dewisiadau eraill yn lle cysylltu â charthffos gyhoeddus sy'n bodoli'n barod, megis darparu carthffos ac uned trin carthion leol. Dylid gwerthuso dewisiadau sy'n ymwneud ag adnewyddu neu ymestyn carthffosydd preifat a systemau trin carthion sy'n bodoli'n barod hefyd.

Meini prawf economaidd

Dylid cynnal asesiad o'r ffactorau economaidd sy'n berthnasol i'r cynllun arfaethedig. Dylai'r asesiad fod yn gymesur â maint y cynllun sy'n cael ei gynnig. Dylai'r asesiad gynnwys cost gyfalaf y garthffos a chostau cynnal a chadw parhaus. Ni ellir ystyried refeniw a gynhyrchir o daliadau i'r rhai sy'n cysylltu â'r garthffos.

Dylai'r asesiad o'r costau ar gyfer y dewisiadau preifat a chyhoeddus fod mor deg ag sy'n bosibl, er enghraifft, dylai costau cyfreithiol a chostau rheoli prosiect gael eu hystyried yn y dewis cost breifat os ydynt yn cael eu cynnwys yng nghostau'r cynllun cyhoeddus.

Adroddiad

Darperir templed enghreifftiol ar gyfer adrodd am benderfyniad yn Atodiad 3. Mae'n adlewyrchu strwythur adran 101A ac yn dangos y camau yn y broses asesu a'r rhesymau dros benderfyniad yr ymgymwrwr. Bydd hyn yn helpu ymgeiswyr i ddeall y penderfyniad a bydd yn helpu'r Rheoleiddiwr i ddatrys unrhyw anghydfod.

---

⁶ Mae'r WRC yn annibynnol ac nid yw'n cael ei reoleiddio gan Lywodraeth Cymru.

6. Canllawiau i ddarpar ymgeiswyr

Bwriadwyd yr adran hon ar gyfer y rhai sy'n ystyried gwneud cais dan adran 101A. Mae'n cyfeirio at ffynonellau gwybodaeth defnyddiol, a'r dewisiadau y dylid eu hystyried wrth benderfynu a ddylid gwneud cais, ac yn cynnwys ffurflen gais safonol.

6.1 Gwybodaeth i ymgeiswyr

Dylai pobl sy'n byw mewn ardal nad yw'n cael ei gwasanaethu gan garthffos gyhoeddus gael nifer o opsiynau ar gyfer darparu systemau cynaliadwy a hirdymor i drin a gwaredu carthion. Mewn llawer o achosion, gall systemau unigol megis tanciau carthion ac uned trin carthion fach, os ydynt yn cael eu gosod a'u cynnal a'u cadw'n briodol, ddarparu ateb costeffeithiol sy'n diogelu'r amgylchedd ac amwynderau lleol.

Fodd bynnag, mewn rhai achosion, oherwydd amgylchiadau lleol, gallai'r systemau presennol fod yn achosi, neu gallent fod â'r potensial i achosi, effaith anffafriol ar yr amgylchedd neu ar amwynder. Os hynny, ac os oes mwy nag un eiddo dan sylw, gall perchnogion neu feddianwyr yr eiddo ofyn i'r ymgwymerwr carthffosiaeth ddarparu carthffos gyhoeddus dan adran 101A o Ddeddf Diwydiant Dŵr 1991.

Dylai darpar ymgeiswyr ystyried eu dewisiadau ar gyfer darparu gwasanaethau carthffosiaeth yn ofalus. Nid yw cais i ddarparu carthffos gyhoeddus yn eithrio'r ymgeiswyr o'u hymrwymadau cyfreithiol. Nid yw'r broses o wneud cais a chael penderfyniad yn ateb cyflym, oherwydd gall gymryd blynyddoedd i gais llwyddiannus ddarparu carthffos. Yn ychwanegol at hyn, efallai y bydd angen i ymgeiswyr ariannu'r gwaith o gysylltu eu heiddo eu hunain â'r garthffos newydd. Yn y cyfamser bydd costau cyfredol o ganlyniad i'r angen i gynnal y systemau presennol er mwyn lleihau eu heffaith ar yr amgylchedd neu ar amwynder.

Mewn rhai achosion, y perchnogion preifat fydd yn gyfrifol o hyd am ddiweddarau neu adnewyddu eu systemau trin carthion presennol. Gellir cael gwybodaeth am atebion ar wahân i gysylltiad â phrif garthffos gan y Rheoleiddiwr a chan British Water.⁷

Gellir cael rhagor o wybodaeth am gais adran 101A gan ymgwymerwyr carthffosiaeth unigol. Mae map yn nodi'r ardaloedd y mae ymgwymerwyr yn gyfrifol amdanynt i'w weld ynghlwm yn Atodiad 6. Mae enghraifft o ffurflen gais sy'n nodi'r wybodaeth sydd ei hangen er mwyn i'r ymgwymerwr carthffosiaeth allu prosesu cais i'w gweld ynghlwm yn Atodiad 4.

Os bydd asesiad cychwynnol cais yn dangos y gallai dyletswydd i ddarparu carthffos fodoli; dylai'r ymgwymerwr carthffosiaeth wneud asesiad manwl i nodi'r eiddo a allai gael eu cynnwys; ymarferoldeb darparu carthffos a'r posibilrwydd o atebion eraill, gan gynnwys atgyweirio neu adnewyddu

---

⁷ http://www.britishwater.co.uk/publications/publications_and_technical_guides.aspx

cyfleusterau sy'n bodoli'n barod. Gall hyn gymryd misoedd a gall olygu bod deiliaid tai sy'n cael eu heffeithio yn cwblhau holiaduron neu'n cael eu holi ynglŷn â'r cyfleusterau presennol ac unrhyw effeithiau andwyol ar yr amgylchedd neu ar amwynder yn yr ardal.

Pan fydd yr ymgymwrwr wedi cwblhau ei asesiad, rhaid iddo hysbysu'r ymgeiswyr ynglŷn â'i benderfyniad. Os bydd yr asesiad yn nodi bod dyletswydd i ddarparu carthffos yn bodoli, rhaid iddo, **cyn pen tri mis**, bennu dyddiad ar gyfer dechrau'r cynllun. Os nad yw'r asesiad yn cefnogi darparu carthffos, dylai hysbysu'r ymgeiswyr **cyn pen tri mis** a rhoi manylion y trefniadau ar gyfer cyfeirio anghydfod.

6.2. Y broses cyfeirio anghydfod

Dylai anghydfodau sy'n ymwneud â'r ddyletswydd i ddarparu carthffos neu'r amserlen ar gyfer ei chwblhau gael eu cyflwyno i'r Rheoleiddiwr cyn pen chwe mis o'r dyddiad y derbynnir hysbysiad yr ymgymwrwr. Bydd y Rheoleiddiwr yn ceisio penderfynu ynglŷn ag apêl **cyn pen deuddeng mis**. Efallai y bydd yn gofyn am ragor o wybodaeth gan y ddwy ochr. Byddai'n rhesymol i'r Rheoleiddiwr ddisgwyl ymateb cyn pen pedair wythnos ar ôl gwneud cais. Os na ddarperir unrhyw wybodaeth ychwanegol yn ystod y cyfnod hwn, neu gyfnod arall y cytunwyd arno, bydd y Rheoleiddiwr yn penderfynu ynglŷn â'r anghydfod ar sail yr wybodaeth sydd ar gael. Ar ôl iddo ddod i benderfyniad ynglŷn â'r anghydfod, bydd y Rheoleiddiwr yn rhoi copi llawn o'i benderfyniad i'r ymgeisydd ac i'r ymgymwrwr cyn pen pedair wythnos.

Gall penderfyniad gynnwys argymhellion, neu gall roi arweiniad, yn ymwneud â draeniad yr eiddo neu'r ardal dan sylw. Bydd hyn yn cynnwys y dyddiad y dylai'r ymgymwrwr fod wedi dechrau ar y gwaith adeiladu.

Os bydd y penderfyniad ynglŷn â'r anghydfod yn cefnogi'r perchennog/meddiannwr, rhaid i'r ymgymwrwr ei hysbysu **cyn pen tri mis** pa bryd y bydd y cynllun yn dechrau. Os nad yw'r ymgeisydd yn fodlon â'r dyddiad sy'n cael ei gynnig gall gyfeirio anghydfod arall yn ymwneud â'r amserlen.

Pan fo anghydfod yn cael ei gyfeirio i sylw'r Rheoleiddiwr, er mwyn canfod a oes dyletswydd i ddarparu carthffos gyhoeddus ai peidio, gall yr ymgeisydd hefyd ofyn i'r Rheoleiddiwr benderfynu erbyn pa bryd y dylai'r ymgymwrwr gyflawni dyletswydd o'r fath, os oes anghydfod ynglŷn â hyn hefyd. Bydd hyn yn arbed yr ymgeisydd rhag gorfod codi dau anghydfod ar wahân; un i benderfynu bod dyletswydd yn bodoli ac un i benderfynu erbyn pa bryd y dylai'r ddyletswydd honno gael ei chyflawni.

6.3. Dyletswydd yr ymgeisydd i ddiogelu'r amgylchedd ac amwynderau

Er mwyn sicrhau bod yr amgylchedd ac amwynderau lleol yn cael eu diogelu, rhaid i ymgeiswyr gynnal a chadw eu cyfleusterau presennol nes byddant yn cysylltu â'r garthffos newydd. Rhaid i berchnogion hefyd sicrhau bod eu

systemau carthffosiaeth preifat yn cydymffurfio â Rheoliadau Trwyddedu Amgylcheddol (Cymru a Lloegr) 2010.

7. Rôl Ofwat

Mae'r Awdurdod Rheoleiddio Gwasanaethau Dŵr (Ofwat) yn gyfrifol am reoleiddio perfformiad economaidd yr ymgwymerwr carthffosiaeth yng Nghymru a Lloegr.

Mae Gweinidogion Cymru wedi awdurdodi Ofwat i gyflawni swyddogaeth orfodi mewn cysylltiad â ddyletswydd yr ymgwymerwr i ddarparu carthffos gyhoeddus i ddibenion draenio carthion domestig dan adran 101A(1) o'r Ddeddf.

Mae gan Ofwat ddyletswyddau dan y Ddeddf i alluogi ymgwymerwr i gyllido eu swyddogaethau a diogelu cwsmeriaid. Mae Ofwat yn ceisio cyflawni'r ddyletswyddau hyn drwy bennu rheolyddion prisiau bob pum mlynedd nad ydynt yn uwch nag y mae angen iddynt fod i ganiatáu i ymgwymerwr redeg eu busnesau'n effeithiol. Mae Ofwat hefyd yn cydnabod bod angen cael cydbwysedd rhwng hawl ymgeiswyr am garthffos gyhoeddus dan adran 101A a buddiannau cwsmeriaid cyffredinol sy'n talu am y ddarpariaeth drwy eu biliau. Wrth ddehongli'r ddeddfwriaeth a'r canllawiau hyn a phenderfynu a yw'r ddyletswydd adran 101A yn codi ai peidio, bydd Ofwat yn disgwyl i ymgwymerwr ystyried costau a buddion cymharol cynlluniau unigol a gallu dangos bod cydbwysedd rhesymol wedi ei gael.

Mewn achosion lle mae ymgwymerwr wedi derbyn bod y ddyletswydd adran 101A i ddarparu carthffos gyhoeddus wedi codi, dylai'r ymgwymerwr allu dangos i Ofwat bod ei gynlluniau ar gyfer gweithredu'r cynllun yn dilyn y canllawiau ynglŷn â'r amserlen yn adran 5 a hefyd yn rhoi sylw i'r tybiaethau ariannu yn yr adolygiad pris blaenorol a blaenoriaeth gymharol cynlluniau eraill yn ei raglen i wella'r amgylchedd, gan gynnwys cynlluniau adran 101A eraill.

Water Industry Act 1991

Section 101A - Further duty to provide sewers

(1) Without prejudice to section 98 above, it shall be the duty of a sewerage undertaker to provide a public sewer to be used for the drainage for domestic sewerage purposes of premises in a particular locality in its area if the conditions specified in subsection (2) below are satisfied.

(2) The conditions mentioned in subsection (1) above are--

- (a) that the premises in question, or any of those premises, are premises on which there are buildings;
- (b) that the drains or sewers used for the drainage for domestic sewerage purposes of the premises in question do not, either directly or through an intermediate drain or sewer, connect with a public sewer; and
- (c) that the drainage of any of the premises in question is giving, or is likely to give, rise to such adverse effects to the environment or amenity that it is appropriate, having regard to any guidance issued under this section by the Secretary of State and all other relevant considerations, to provide a public sewer for the drainage for domestic sewerage purposes of the premises in question.

(3) Without prejudice to the generality of subsection (2)(c) above, regard shall be had to the following considerations, so far as relevant, in determining whether it is appropriate for any sewer to be provided by virtue of this section--

- (a) the geology of the locality in question or of any other locality;
- (b) the number of premises, being premises on which there are buildings, which might reasonably be expected to be drained by means of that sewer;
- (c) the costs of providing that sewer;
- (d) the nature and extent of any adverse effects to the environment or amenity arising, or likely to arise, as a result of the premises or, as the case may be, the locality in question not being drained by means of a public sewer; and
- (e) the extent to which it is practicable for those effects to be overcome otherwise than by the provision (whether by virtue of this section or otherwise) of public sewers, and the costs of so overcoming those effects.

(4) Guidance issued by the Secretary of State under this section may--

- (a) relate to how regard is to be had to the considerations mentioned in paragraphs (a) to (e) of subsection (3) above;

- (b) relate to any other matter which the Secretary of State considers may be a relevant consideration in any case and to how regard is to be had to any such matter;
- (c) set out considerations, other than those mentioned in paragraphs (a) to (e) of subsection (3) above, to which (so far as relevant) regard shall be had in determining whether it is appropriate for any sewer to be provided by virtue of this section;
- (d) relate to how regard is to be had to any such consideration as is mentioned in paragraph (c) above;
- (e) without prejudice to paragraphs (a) to (d) above, relate to how a sewerage undertaker is to discharge its functions under this section.

(5) Before issuing guidance under this section the Secretary of State shall consult--

- (a) the Environment Agency if the guidance applies to premises in England;
- (a) the NRBW, if the guidance applies to premises in Wales
- (b) [the Authority]; and
- (c) such other bodies or persons as he considers appropriate;

and the Secretary of State shall arrange for any guidance issued by him under this section to be published in such manner as he considers appropriate.

(6) Subject to the following provisions of this section, the duty of a sewerage undertaker by virtue of subsection (1) above shall be enforceable under section 18 above--

- (a) by the Secretary of State; or
- (b) with the consent of or in accordance with a general authorisation given by the Secretary of State, by [the Authority].

(7) Any dispute between a sewerage undertaker and an owner or occupier of any premises in its area as to--

- (a) whether the undertaker is under a duty by virtue of subsection (1) above to provide a public sewer to be used for any such drainage of those premises as is mentioned in that subsection;
- (b) the domestic sewerage purposes for which any such sewer should be provided; or
- (c) the time by which any such duty of the undertaker should be performed,

shall be determined by the appropriate agency, and may be referred to the appropriate agency for determination by either of the parties to the dispute.

(8) The appropriate agency--

(a) shall notify the parties of the reasons for its decision on any dispute referred to it under subsection (7) above; and

(b) may make any such recommendations, or give any such guidance, relating to or in connection with the drainage of the premises or locality in question as it considers appropriate.

(9) The decision of the appropriate agency on any dispute referred to it under subsection (7) above shall be final.

(10) A sewerage undertaker shall only be taken to be in breach of its duty under subsection (1) above where, and to the extent that, it has accepted, or the appropriate agency has determined under this section, that it is under such a duty and where any time accepted by it, or determined by the appropriate agency under this section, as the time by which the duty is to that extent to be performed has passed.

(11) In this section the appropriate agency means -

(a) The Environment Agency, in relation to disputes between sewerage undertakers and owners or occupiers of premises in England;

(b) the NRBW, in relation to disputes between sewerage undertakers and owners or occupiers of premises in Wales.

Sylwer:

Yn unol â darpariaethau trosglwyddo swyddogaethau i Gynulliad Cenedlaethol Cymru: mae Gorchymyn Cynulliad Cenedlaethol Cymru (Trosglwyddo Swyddogaethau) 1999, OS 1999/672, erthygl 2(a), Atodlen 1 (fel y'i diwygiwyd gan Orchymyn Cynulliad Cenedlaethol Cymru (Trosglwyddo Swyddogaethau) 2000, OS 2000/253, erthygl 4, Atodlen 3(e)) yn darparu, yn amodol ar erthygl 2(b) i (f) o Orchymyn 1999, bod swyddogaethau Gweinidog y Goron dan yr adran hon yn cael eu trosglwyddo i Gynulliad Cenedlaethol Cymru yng nghyswllt cyflenwi dŵr a charthffosiaeth, mewn cysylltiad ag unrhyw ymgymwrwr dŵr neu garthffosiaeth y mae ei ardal yn gyfan gwbl neu yn rhannol yng Nghymru.

Yn ymarferol, mae hyn yn golygu bod cyfeiriadau at yr Ysgrifennydd Gwladol yn yr adran hon yn golygu'r Ysgrifennydd Gwladol ar gyfer ymgymwrwyr carthffosiaeth sydd wedi eu lleoli'n gyfan gwbl neu'n bennaf yn Lloegr a Gweinidogion Cymru ar gyfer ymgymwrwyr carthffosiaeth sydd wedi eu lleoli'n gyfan gwbl neu'n bennaf yng Nghymru.

Deddf y Diwydiant Dŵr 1991
Adran 101A – Ystyriaethau statudol

Amlinellir yr ystyriaethau statudol yn adran 5 - Y Broses Asesu. Mae'r paragraffau a ganlyn yn rhoi canllawiau **ychwanegol** ar gymhwyso'r ystyriaethau i ymgymrwyr carthffosiaeth.

a. Daeareg ardal

Rhaid archwilio'r sefyllfa ddaearegol yn ddigon manwl i ddod i benderfyniad rhesymegol ynglŷn â chost ac ymarferoldeb y gwahanol ddewisiadau sydd i'w hystyried.

Dyma enghreifftiau o sefyllfaoedd lle gallai daeareg chwarae rhan bwysig wrth wneud penderfyniadau – sefyllfaoedd lle mae daeareg yr ardal yn golygu bod:

- rhyddhau elfion yn fwy tebygol o effeithio ar ddŵr daear;
- rhai atebion technegol yn mynd i fod yn llai ymarferol neu'n fwy costus nag arfer;
- cost darparu carthffosydd yn mynd i fod yn llai ymarferol neu'n fwy costus nag arfer; neu
- unrhyw ddull penodol o waredu elfion yn aneffeithiol neu'n aneffeithlon.

Rhaid ystyried yr effaith ar ddefnyddwyr presennol neu ddarpar ddefnyddwyr dŵr o ganlyniad i'r ffurfiannau daearegol lleol yn caniatáu i ddeunydd sy'n achosi llygredd / carthffrydiau drosglwyddo, yn uniongyrchol neu'n anuniongyrchol, drwy ymdreiddiad, trylifiad, neu ddŵr ffo, o'r systemau draenio presennol. Yn y cyd-destun hwn, dylid nodi y gallai problemau effeithio ar leoedd eraill ymhellach draw na'r ardal dan sylw. Gall ymgymwrwr carthffosiaeth hefyd ystyried costau oherwydd daeareg ardaloedd ymhellach draw na'r ardal dan sylw.

b. Nifer yr eiddo y disgwylir iddynt gael eu draenio gan garthffos

Rhaid i gyfanswm yr eiddo y byddai'n rhesymol disgwyl iddynt gael eu draenio gan y garthffos gael ei bennu drwy arolwg o:

- eiddo â phroblem bresennol yn ymwneud â'r amgylchedd neu amwynder y gwyddys amdani;
- eiddo sy'n debygol o gael problem yn ymwneud â'r amgylchedd neu amwynder;
- eiddo eraill yn yr ardal (nad ydynt yn debygol o arwain at broblem yn ymwneud â'r amgylchedd neu amwynder yn y dyfodol) y gellid eu gwasanaethu.

Wrth amcangyfrif nifer yr eiddo eraill sy'n debygol o gysylltu â'r garthffos yn ystod oes ddisgwyliedig y garthffos, mae'n rhesymol ystyried canlyniadau arolygon a chyfraddau cysylltu ar gyfer cynlluniau tebyg sydd wedi cael eu

cyflawni ac unrhyw wybodaeth berthnasol arall am farn pobl sy'n byw yn yr ardal.

Os yw arolygon parodrwydd i gysylltu'n nodi costau cysylltu, dylid gosod hyn yn ei gyd-destun â chost yr opsiwn preifat.

Gall awdurdod lleol ddefnyddio ei bwerau statudol i fynnu cysylltiad â charthffos. Mae adran 21 o Ddeddf Adeiladu 1984 yn rhoi'r pŵer i awdurdod lleol fynnu bod adeilad neu estyniad newydd sydd o fewn 30 metr o garthffos yn cael ei gysylltu. Mae adran 59 o'r Ddeddf honno yn rhoi'r pŵer i awdurdod lleol fynnu bod darpariaeth statudol yn cael ei gwneud ar gyfer draeniad adeilad mewn amgylchiadau penodol. Dylai'r ymgymwrwr carthffosiaeth geisio deall sefyllfa'r awdurdod lleol er mwyn ystyried hyn. Gellid gwneud hyn drwy ddarparu diweddariadau i'r awdurdod lleol ar adegau allweddol yn ystod y broses.

c. Costau darparu'r garthffos

Dylai costau darparu prif garthffos roi sylw i'r buddsoddiad a'r costau cynnal a chadw yn ystod oes ddisgwyliedig y garthffos. Ni ddylai refereniw a fyddai'n cael ei gynhyrchu o daliadau sy'n daladwy o ganlyniad i adeiladu unrhyw garthffos gyhoeddus gael ei gynnwys yn y cyfrifiad hwn.

Mae'r ddeddfwriaeth ar garthffosydd cyhoeddus yn caniatáu i berchennog eiddo sydd wedi'i gysylltu â charthffos o'r fath ddraenio dŵr wyneb i'r garthffos honno oni bai fod system ar wahân ar gael ar gyfer dŵr wyneb. Wrth asesu costau cynllun, dylid ystyried amgylchiadau lleol a'r risg sy'n gysylltiedig â gwneud cysylltiadau o'r fath. Wrth wneud hynny, dylid nodi bod rheoliadau adeiladu'n darparu hierarchaeth ar gyfer gwaredu dŵr wyneb o eiddo,⁸ sy'n mynnu bod rhaid ystyried gwaredu i suddfan dŵr neu'n uniongyrchol i gwrs dŵr cyn gwneud unrhyw gysylltiad â charthffos fudr.

ch. Risgiau i'r amgylchedd, iechyd y cyhoedd ac amwynder

Rhaid i'r ymgymwrwr asesu'r effeithiau andwyol y mae'r systemau sy'n bodoli ar hyn o bryd yn debygol o'u cael ar yr amgylchedd, ar iechyd y cyhoedd neu ar amwynder, yn y presennol ac yn y dyfodol er mwyn:

- gwerthuso beth y mae'n rhaid ei wneud er mwyn cyrraedd y sefyllfa lle nad oes problem wirioneddol na bygythiad o broblem mwyach i'r amgylchedd nac i amwynder.

Ar ôl casglu tystiolaeth o'r ffynonellau perthnasol, dylid ei hadolygu er mwyn gweld a yw'n dangos:

- bod carthffrydiau heb eu trin neu garthffrydiau wedi eu trin yn rhannol yn mynd i mewn neu'n debygol o fynd i mewn i ddyfroedd a reolir (megis ffos, nant neu afon);

---

⁸ www.planningportal.gov.uk/uploads/br/BR_PDF_ADH_2002.pdf gweler adran H3

- bod elifion yn cronni neu'n gorlifo, neu'n debygol o gronni neu orlifo, o ganlyniad i gyflwr y ddaear mewn mannau lle mae suddfannau dŵr;
- bod dŵr wyneb yn cael ei effeithio, neu'n debygol o gael ei effeithio;
- risg y gallai llifogydd effeithio ar y systemau draenio preifat a'u gwneud yn aneffeithiol;
- bod lefel y dŵr daear lleol yn codi'n gyson ac y bydd yn achosi i'r systemau draenio preifat fod yn aneffeithiol;
- bod dwysedd datblygiad neu gynnydd yn nifer y systemau draenio'n gorlwytho suddfannau neu gyrsgiau dŵr gan arwain at broblemau cronni, llifogydd lleol a/neu lygru cwrs dŵr.

Er mwyn asesu natur a maint unrhyw effeithiau andwyol yn llawn dylid cadarnhau:

- bodolaeth unrhyw lygredd, dŵr yn cronni neu lifddyfroedd yn deillio o'r systemau draenio preifat sy'n achosi, neu a allai achosi:
  - risg i iechyd y cyhoedd;
  - risg i iechyd da byw;
  - niwsans gweledol a/neu arogl;
  - effeithiau andwyol ar unrhyw gynefin neu fywyd gwyllt, gan gynnwys anifeiliaid a phlanhigion sy'n byw mewn dŵr neu organebau mewn unrhyw gwrs dŵr neu ddyfroedd arfordirol;
  - i dir fod yn dir na ellir ei ddefnyddio.
- bod camau wedi'u cymryd sy'n groes i Statud, Cyfarwyddeb, Cod Ymarfer, Is-ddeddfau neu amcanion yn ymwneud ag ansawdd dŵr, neu ei bod yn debygol y methir â chydymffurfio ag un o'r rhain
- bod yr effeithiau'n effeithio ar ardaloedd o arwyddocâd arbennig megis Safle o Ddiddordeb Gwyddonol Arbennig (SoDdGA) neu fan agored cyhoeddus

d. Ymarferoldeb a chost trefniadau draenio amgen

Wrth asesu cynllun arfaethedig, dylid ystyried costau ac effeithiolrwydd trefniadau carthffosiaeth preifat. Dylai'r rhain gynnwys costau cyfalaf, costau cynnal a chadw a chostau gweithredol dros gyfnod sy'n cyfateb i oes ddisgwyliedig carthffos gyhoeddus. Dylai ymgymrwyr carthffosiaeth ystyried a ellid gwneud y systemau presennol yn ddigon effeithiol i atal effeithiau andwyol ar yr amgylchedd neu ar amwynder drwy waith cynnal a chadw priodol ac atgyweirio. Bydd angen ystyried oed, cynllun a lleoliad systemau o'r fath wrth wneud hynny.

Yn ychwanegol at hyn, dylid ystyried costau cyfreithiol ac anawsterau ymarferol fel y rhai sy'n gysylltiedig â chael ffyrddfreintiau neu dir ar gyfer systemau carthffosiaeth preifat. Mae systemau preifat yn cynnwys carthbyllau, tanciau carthion â suddfannau dŵr ac unedau trin carthion cryno unigol neu a rennir.

Dylid nodi nad yw fforddiadwyedd i drigolion unigol yn ffactor wrth benderfynu.

Atodiad 3

Ffurflen Gais Enghreifftiol ar gyfer Cynllun Carthffosiaeth Tro Cyntaf Adran 101A

Nodyn 1 – I fod yn gymwys ar gyfer cais rhaid cael **dau eiddo domestig neu ragor**.

Nodyn 2 – Cyn llenwi'r ffurflen hon darllenwch y Canllawiau ar gyfer gwneud Cais adran 101A.

Adran 1 – Manylion yr Ymgeisydd

1. Enw a chyfeiriad y sawl sy'n cydlynu'r cais:

2. Sawl eiddo sy'n gofyn am gael darpariaeth Carthffos Gyhoeddus?

Rhestrwch hwy yn Atodiad A os gwelwch yn dda

Domestig

Annomestig

3. Nid yw dyletswydd i ddarparu carthffos yn codi os yw'r cais ar gyfer un adeilad yn unig.

4. Nifer yr Anheddau y gwyddys bod ganddynt ddraeniad diffygiol? **Nodwch y diffygion yn Atodiad A os gwelwch yn dda**

Domestig

Annomestig

5. A oes deiliaid tai eraill yn yr ardal:

- yr ydych wedi trafod y mater gyda hwy
- sydd wedi mynegi parodrwydd i gysylltu â charthffos gyhoeddus pe bai un ar gael
- sy'n ymwybodol o'r costau sy'n gysylltiedig â chysylltu draeniau preifat â charthffos gyhoeddus newydd.

Adran 2 – Rhesymau dros wneud cais am Garthffos Gyhoeddus

6. Rheswm dros wneud cais am garthffos gyhoeddus:

Nodwch pam rydych yn credu bod angen darparu carthffos gyhoeddus e.e. rheswm yn ymwneud ag iechyd, amwynder, yr amgylchedd ac ati. Disgrifiwch natur a maint y problemau amgylcheddol neu amwynderol presennol, neu'r problemau a allai gael eu hachosi gan y trefniadau draenio presennol.

7. Rhestrwch a rhowch fanylion isod am unrhyw ddeunyddiau ategol rydych yn eu hanfon gyda'r cais hwn, gan gynnwys unrhyw gysylltiad â chyrff cyhoeddus, megis Swyddogion Iechyd yr Amgylchedd, Asiantaeth yr Amgylchedd ac ati.

8. Y trefniadau draenio presennol

Disgrifiwch yn fyr drefniadau draenio presennol yr eiddo sy'n gysylltiedig â'r cais. Dylech hefyd amgáu cynllun bras sy'n dangos yr eiddo a'r trefniadau draenio.

9. Gwaith adfer

A gafodd unrhyw waith adfer, neu'r posibilrwydd o wneud gwaith adfer, mewn cysylltiad â'r darpariaethau draenio presennol, ei ystyried / ei wneud fel ffordd o gywiro'r problemau amgylcheddol/amwynderol cyn y cais hwn?

Os "Do", disgrifiwch y gwaith adfer a gafodd ei ystyried, a pha bryd y cafodd ei ystyried:

Os cafodd gwaith adfer ei wneud, beth gafodd ei wneud a phryd:

Os na chafodd gwaith adfer ei wneud, rhowch y rhesymau os gwelwch yn dda:

Adran 4 – Gwybodaeth Berthnasol Arall

Rhestrwch isod unrhyw wybodaeth arall sy'n berthnasol i'ch cais.

Cytunaf i gynrychioli'r ymgeisydd/ymgeiswyr a gofynnaf i chi gyfeirio pob cyfathrebiad ataf fi.

Cytunaf, i ddibenion Deddf y Diwydiant Dŵr 2003 a Deddf Diogelu Data 1998, y gall *yr ymgymwrwr carthffosiaeth* a'i wasanaethyddion a'i asiantau gadw'r wybodaeth a roddwyd yn y ffurflen hon, ac yn unrhyw ddogfennau cysylltiedig, ar gyfrifiadur a'i phrosesu i bob diben sy'n gysylltiedig ag ymrwymadau dŵr a charthion statudol y Cwmni.

Enw

Llofnod

Dyddiad

Atodiad A

Enwau'r Ymgeiswyr	Cyfeiriad a Chod Post yr Ymgeiswyr	Math Presennol o Gyfleuster Carthffosiaeth (e.e. Tanc Carthion ac ati)	Math o Ddiffyg	Llofnod yr Ymgeisydd /Ymgeiswyr

Atodiad 4

Manylion cysylltu Cyfoeth Naturiol Cymru:

Manylion cysylltu - ebost:

Ymholiadau Cyffredinol ymholiadau@cyfoethnaturiolcymru.gov.uk

Manylion cysylltu - ffôn

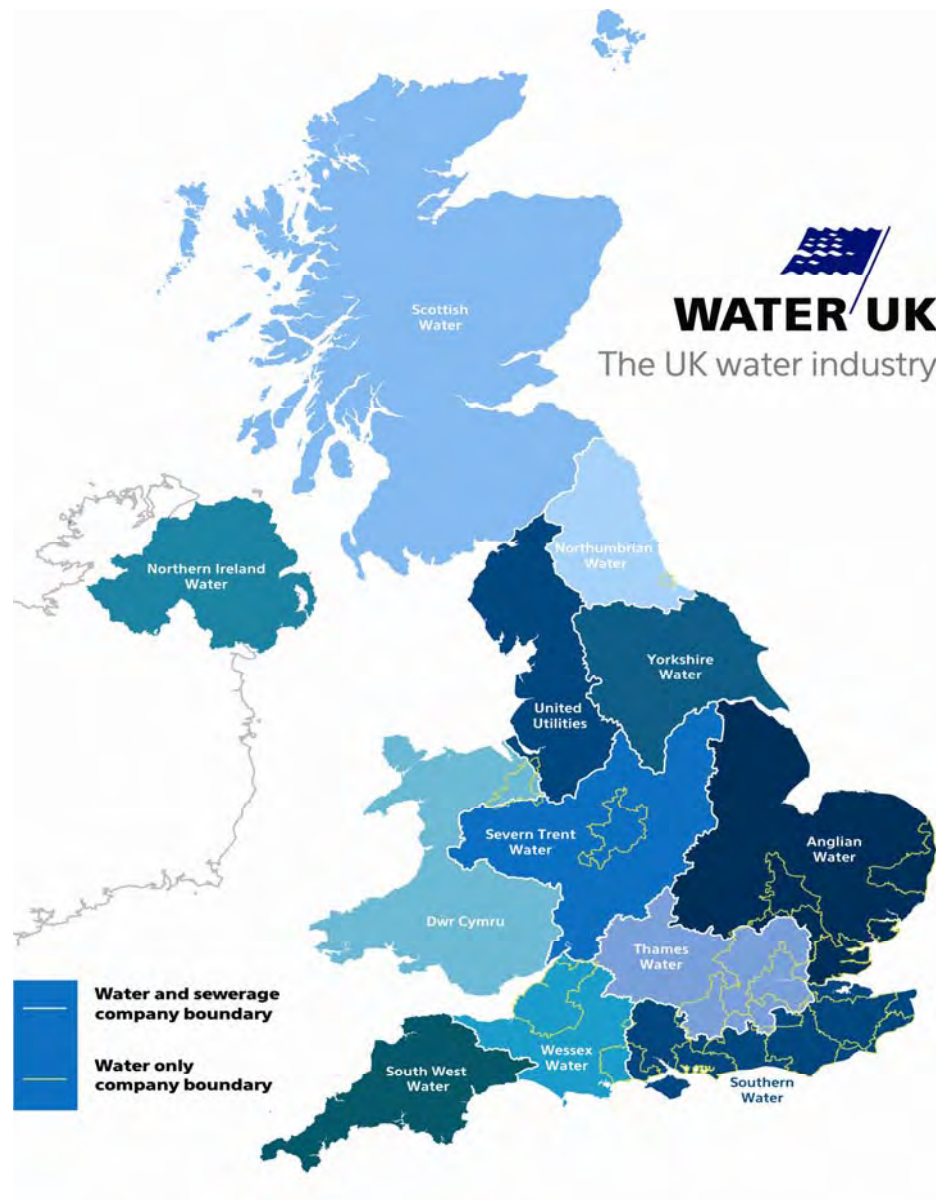
Ymholiadau cyffredinol: 0300 065 3000 (Llun - Gwener, 8am - 6pm)

Gallwch gael rhagor o wybodaeth am rôl Cyfoeth Naturiol Cymru mewn cysylltiad â darparu carthffos gyhoeddus dan adran 101A o Ddeddf y Diwydiant Dŵr 1991 drwy edrych ar y wefan. Y ddolen gyswllt ar gyfer y wefan yw:

www.cyfoethnaturiolcymru.gov.uk / www.naturalresourceswales.gov.uk

Atodiad 6

Cwmnïau dŵr yn y Deyrnas Unedig

Map drwy garedigrwydd Water UK